

Odločbe s komentarji *Decisions with Commentaries*

Komentar sodbe Sodišča EU v zadevi Expedia¹

Odmik od pretekle sodne prakse glede razlage člena 101(1) PDEU v zvezi s pravilom de minimis²

1. Uvod

Sodba Sodišča EU v zadevi C-226/11 z dne 13. decembra 2012 (v nad.: zadeva C-226/11) se nanaša na razlago člena 101(1) Pogodbe o delovanju Evropske Unije (v nad.: PDEU) in člena 3(2) Uredbe Sveta št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 [ES] in 82 [ES]³ (v nad.: Uredba 1/2003), pri čemer je bilo eno izmed ključnih vprašanj, ki ga je obravnavalo Sodišče EU v omenjeni zadevi, povezano z znatnostjo omejitve kot pogojem za uporabo člena 101(1) PDEU.

Člen 101(1) PDEU določa, da so nezdružljivi z notranjim trgov in s tem prepovedani vsi sporazumi med podjetji, sklepi podjetniških združenj in usklajena ravnanja, ki bi lahko prizadeli trgovino med državami članicami in katerih cilj oz. učinek je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence na notranjem trgu. V zvezi z uporabo člena 101(1) PDEU je potrebno upoštevati tudi sodno prakso Sodišča EU. Namreč, glede na preteklo sodno prakso Sodišča EU, je člen 101(1) PDEU kršen, če ima omejevalni sporazum, sklep podjetniška združenja ali usklajeno ravnanje znaten vpliv na konkurenco. Če bo torej učinek omejevalnega ravnanja podjetij na konkurenco zgolj neznamen, takšno omejevalno ravnanje konkurenčnopravno ne bo relevantno. Pri tem gre za uporabo pravila de minimis oz. za koncept znatnosti, ki ga je Sodišče EU prvič sprejelo v zadevi *Völk proti Vervaecke*.⁴

¹ Zadeva C-226/11, Expedia Inc. proti Autorité de la concurrence in drugim, sodba z dne 13. 12. 2012, še neobjavljena v ZOdl.

² Komentar pripravila: Tamara Kovačič, dipl. prav., študentka, Pravna fakulteta, Univerza v Mariboru, Mladinska ulica 9, SI-2000 Maribor, Slovenija, e-pošta: tamarakovacic4@gmail.com.

³ UL L 1, 4.1.2003, str. 1–25.

⁴ Zadeva 5/69, Franz Völk proti S.P.R.L. Etablissements J. Vervaecke, ZOdl. 1969, str. 295.

Vprašanje znatnosti se je v zadevi C-226/11 postavilo v zvezi s t. i. Obvestilom *de minimis*,⁵ v katerem Komisija s pomočjo mejnih tržnih deležev določa, kaj ni znatno omejevanje konkurence po členu 101(1) PDEU.

2. Dejansko stanje in vprašanje za predhodno odločanje

Državna francoska železniška družba SNCF je septembra 2001 iz razloga povečanja prodaje železniških vozovnic in potovanj preko interneta sklenila več sporazumov o sodelovanju z ameriško družbo Expedia, specializirano za prodajo potovanj preko interneta. Družbi sta za uresničitev tega namena ustanovili skupno hčerinsko družbo GL Expedia, ki je bila leta 2004 preimenovana v Agence de voyages SNCF.com (v nad.: Agence VSC). Na podlagi tega sodelovanja je družba Expedia pridobila privilegiran dostop do spletne strani voyages-sncf.com, ki je postala delovno področje skupne družbe in je bilo oblikovana tako, da je poleg prvotnih storitev (pridobivanje informacij, internetna prodaja vozovnic za vlake) nudila tudi storitve spletne potovalne agencije.

Februarja 2009 je francoski organ, pristojen za konkurenco,⁶ z odločbo št. 09-D-06 ugotovil, da sklenjeno partnerstvo med podjetjema Expedia in družbo SNCF z ustanovitvijo skupne hčerinske družbe pomeni omejevalni sporazum, ki je prepovedan s členom 81 PES (zdaj člen 101 PDEU) in členom L. 420-1 Code de Commerce,⁷ zaradi česar je obema vpletenima podjetjema naložil plačilo globe. Ugotovitev francoskega organa, pristojnega za konkurenco, je bila, da ima sporazum med podjetjema protikonkurenčni cilj, saj je bil namen sporazuma favorizirati skupno hčerinsko družbo na trgu storitev spletnih potovalnih agencij na škodo konkurentov.

Francoski organ, pristojen za konkurenco, je v okviru upravnega postopka navedbe družbe Expedia, da 10-odstotni tržni delež ni dosežen in da je zato nacionalni organ v skladu s členom 3(2) Uredbe št. 1/2003 ne bi smel sankcionirati, zavrnil z obrazložitvijo, da sta družbi SNCF in Expedia na upoštevnem trgu spletnih storitev potovalnih agencij za počitniška potovanja konkurentki in da imata več kot 10-odstotni tržni delež, ter da se posledično pravilo *de minimis* iz točke 7 Obvestila *de minimis* ne uporabi. Družba

⁵ Gre za Obvestila iz leta 1970, 1977, 1986, 1994, 1997 in 2001. Trenutno velja Obvestilo Komisije iz leta 2014: Obvestilo o sporazumih manjšega pomena, ki neznatno omejujejo konkurenco v skladu s členom 101(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (Obvestilo *de minimis*), UL EU C 291, 30. 8. 2014, str. 1.

⁶ Francoski organ, pristojen za konkurenco, se imenuje Autorité de la concurrence.

⁷ Code de Commerce je francoski trgovinski zakonik, pri čemer člen L. 420-1 Code de Commerce ureja enako prepoved, kot jo določa člen 101 PDEU na ravni EU.

Expedia je nato zoper odločbo organa, pristojnega za konkurenco, vložila pritožbo, ki jo je obravnavalo francosko sodišče Cour d'appel de Paris. Pritožba družbe Expedia se je nanašala predvsem na, po njenem mnenju, napačno ugotovitev oz. ocenitev tržnega deleža družbe Agence VSC na upoštevem trgu. Na ta tožbeni razlog francosko sodišče ni neposredno odgovorilo, je pa s sodbo z dne 23. februarja 2010 navedlo, da ima francoski organ, pristojen za konkurenco, glede na besedilo člena 464-6-1 Code de Commerce,⁸ možnost ukrepati zoper ravnanja podjetij, ne glede na doseganje pragov, ki jih je Komisija določila v Obvestilu de minimis.

Zoper sodbo francoskega sodišča Cour d'appel de Paris je družba Expedia vložila kasacijsko pritožbo, za obravnavo katere je bilo pristojno sodišče Cour de cassation, ki je Sodišču EU predložilo v predhodno odločanje naslednje vprašanje:

»Ali je treba člen 101(1) PDEU in člen 3(2) Uredbe št. 1/2003 razlagati tako, da nasprotujeta temu, da nacionalni organ, pristojen za konkurenco, tako na podlagi člena 101(1) PDEU kot nacionalnega prava o konkurenci, zoper sporazume, sklepe podjetniških združenj ali usklajena ravnanja, ki bi lahko prizadeli trgovino med državami članicami, ne dosega pa pragov, ki jih je Evropska komisija določila v Obvestilu de minimis, uvede postopek in jih sankcionira?«

Če povzamemo bistvo predhodnega vprašanja, je Cour de cassation naslovilo na Sodišče EU vprašanje, ali je mogoče, da nacionalni organ, pristojen za konkurenco, uporabi člen 101(1) PDEU in sproži postopek zoper omejevalna ravnanja podjetij, katerih tržni deleži ne dosegajo pragov iz Obvestila de minimis.

3. Iz odločbe Sodišča EU

[...]

15 Spomniti je treba, da so na podlagi člena 101(1) PDEU kot nezdružljivi z notranjim trgovom prepovedani vsi sporazumi med podjetji, sklepi podjetniških združenj in usklajena ravnanja, ki bi lahko prizadeli trgovino med državami članicami

⁸ Člen L. 464-6-1 Code de Commerce določa, da lahko organ, pristojen za konkurenco, odstopi od pregona, in sicer v primerih, če ne gre za pogodbo, ki bi bila sklenjena v skladu z zakonikom o javnem naročanju in če tržni deleži podjetij, ki sklenejo omejevalni sporazum, ne presegajo pragov določenih v Obvestilu de minimis. S tem daje člen L. 464-6-1 Code de Commerce pod določenimi pogoji organu, pristojnemu za konkurenco, diskrecijsko pravico glede odločitve o uvedbi postopka.

in katerih cilj oziroma posledica je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence na notranjem trgu.

16 V skladu z ustaljeno sodno prakso sporazum med podjetji v skladu s to določbo ni prepovedan, če je njegov vpliv na trg neznaten (sodbe z dne 9. julija 1969 v zadevi Völk, 5/69, Recueil, str. 295, točka 7; z dne 28. maja 1998 v zadevi Deere proti Komisiji, C-7/95 P, Recueil, str. I-3111, točka 77; z dne 21. januarja 1999 v združenih zadevah Bagnasco in drugi, C-215/96 in C-216/96, Recueil, str. I-135, točka 34, in z dne 23. novembra 2006 v zadevi Asnef-Equifax in Administración del Estado, C-238/05, ZOdl., str. I-11125, točka 50).

17 Za sporazum velja prepoved iz člena 101(1) PDEU le, če je njegov namen oziroma posledica občutna omejitev konkurence na skupnem trgu in če lahko prizadene trgovino med državami članicami (sodbe z dne 24. oktobra 1995 v zadevi Bayerische Motorenwerke, C-70/93, Recueil, str. I-3439, točka 18; z dne 28. aprila 1998 v zadevi Javico, C-306/96, Recueil, str. I-1983, točka 12, in z dne 2. aprila 2009 v zadevi Pedro IV Servicios, C-260/07, ZOdl., str. I-2437, točka 68).

18 V zvezi z vlogo organov držav članic pri upoštevanju konkurenčnega prava Unije določa člen 3(1), prvi stavek, Uredbe št. 1/2003 tesno povezavo med prepovedjo omejevalnih sporazumov iz člena 101 PDEU in ustrežajočimi določbami nacionalnega konkurenčnega prava. Kadar nacionalni organ, pristojen za konkurenco, za sporazum med podjetji, ki bi lahko vplival na trgovino med državami članicami v smislu člena 101 PDEU, uporablja določbe nacionalnega prava, ki prepovedujejo omejevalne sporazume, mu navedeni člen 3(1), prvi stavek, nalaga, da hkrati uporabi tudi člen 101 PDEU (sodba z dne 14. februarja 2012 v zadevi Toshiba Corporation in drugi, C-17/10, točka 77).

19 V skladu s členom 3(2) Uredbe št. 1/2003 uporaba nacionalne zakonodaje o konkurenci ne sme voditi k prepovedi takih sporazumov, če ne omejujejo konkurence v smislu člena 101(1) PDEU.

20 Iz tega izhaja, da organi, pristojni za konkurenco v državah članicah, lahko uporabijo določbe nacionalnega prava, ki prepovedujejo omejevalne sporazume, v primeru sporazuma med podjetji, ki lahko vpliva na trgovanje med državami članicami v smislu člena 101 PDEU, samo če ta sporazum znatno omejuje konkurenco na notranjem trgu.

21 Sodišče je presodilo, da je treba obstoj takšne omejitve preučiti glede na dejanske okoliščine, v katerih je bil sporazum sklenjen (glej sodbo z dne 6. maja 1971 v zadevi Cadillon, 1/71, Recueil, str. 351, točka 8). Prav tako je treba za presojo protikonkurenčnosti sporazuma med drugim upoštevati vsebino njegovih določb, cilje, ki se jih želi z njim doseči, ter pravni in gospodarski okvir, v katerega spada (glej sodbo z dne 6. oktobra 2009 v združenih zadevah GlaxoSmithKline Services in drugi proti Komisiji, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P in C-519/06 P, ZOdl., str. I-9291, točka 58). Prav tako je treba upoštevati naravo zadevnega blaga in storitev ter

dejanske pogoje delovanja in strukture zadevnega trga (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo *Asnef-Equifax in Administración del Estado*, točka 49).

22 Sodišče je v okviru svojega preizkusa zlasti upoštevalo, da ima sporazum o izključnosti, tudi pri absolutni ozemeljski zaščiti, ob upoštevanju šibkega položaja udeležencev na zadevnem trgu, na tem trgu le neznaten vpliv (zgoraj navedeni sodbi *Völk*, točka 7, in *Cadillon*, točka 9). V drugih primerih pa se, nasprotno, ni oprlo na položaj zainteresiranih strank na zadevnem trgu. V točki 35 zgoraj navedene sodbe *Bagnasco* in drugi je menilo, da omejevalni sporazum med člani združenja bank, ki je izključil možnost dogovora glede fiksne obrestne mere pri odprtju kreditne linije na tekočem računu, ne more imeti znatnega omejevalnega učinka na konkurenco, če je sprememba obrestne mere odvisna od objektivnih dejavnikov, kot so spremembe na denarnem trgu.

23 Iz točk 1 in 2 *Obvestila de minimis* izhaja, da Komisija s pomočjo mejnih tržnih deležev določi, kaj ni znatno omejevanje konkurence po členu 101 PDEU in v skladu s sodno prakso, navedeno v točkah 16 in 17 te sodbe.

24 Glede besedila *Obvestila de minimis* je v njegovem členu 4, tretji stavek, navedeno, da za sodišča in organe držav članic ni zavezujoče.

25 Nadalje je v točki 2, drugi in tretji stavek, tega sporočila navedeno, da Komisija s pomočjo mejnih tržnih deležev določi, kaj ni znatno omejevanje konkurence po členu 101 PDEU, vendar da ta negativna opredelitev znatnosti ne pomeni, da sporazumi med podjetji, ki presegajo mejne tržne deleže, določene v tem obvestilu, znatno omejujejo konkurenco.

26 V preostalem *Obvestilo de minimis*, v nasprotju z obvestilom Komisije v zvezi s sodelovanjem znotraj mreže organov, pristojnih za konkurenco (UL 2004, C 101, str. 43), ne vsebuje nobene navedbe glede pojasnil organov, pristojnih za konkurenco v državah članicah, v skladu s katerimi so slednji pripoznali temeljna načela iz tega obvestila in jih bodo upoštevali.

27 Iz ciljev, ki jim sledi *Obvestilo de minimis*, kot so navedeni v točki 4, izhaja tudi, da slednji za sodišča in organe držav članic, pristojne za konkurenco, niso zavezujoči.

28 Iz te točke po eni strani izhaja, da je namen tega obvestila prikazati, na kakšen način bo sama Komisija, kot organ Unije, pristojen za konkurenco, uporabljala člen 101 PDEU. Posledično je Komisija z *Obvestilom de minimis* omejila izvajanje svoje proste presoje in ne more odstopati od vsebine tega obvestila, ne da bi kršila splošna pravna načela, zlasti načelo enakega obravnavanja in načelo varstva zaupanja v pravo (glej v tem smislu sodbo z dne 28. junija 2005 v združenih zadevah *Dansk Rørindustri* in drugi proti Komisiji, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, ZOdl., str. I-5425, točka 211). Po drugi strani namerava služiti tudi kot smernica sodiščem in organom držav članic pri uporabi tega člena.

29 Iz tega izhaja, da kot je Sodišče že presodilo, obvestilo Komisije, kot je Obvestilo de minimis, držav članic ne zavezuje (glej v tem smislu sodbo z dne 14. junija 2011 v zadevi Pfeleiderer, C-360/09, ZOdl., str. I-5161, točka 21).

30 Poleg tega je treba poudariti, da so bile navedene smernice objavljene leta 2001 v seriji C Uradnega lista Evropske unije, katere namen, v nasprotju s serijo L Uradnega lista Evropske unije, ni objava pravno zavezujočih aktov, ampak zgolj informacij, priporočil in mnenj, ki se nanašajo na Unijo (glej po analogiji sodbo z dne 12. maja 2011 v zadevi Polska Telefonia Cyfrowa, C-410/09, ZOdl., str. I-3853, točka 35).

31 Tako organ, pristojen za konkurencu v državi članici, zato da ugotovi, ali gre za znatno omejitev konkurence, lahko upošteva pragove, določene v točki 7 Obvestila de minimis, ne da bi bil zavezan k temu, da jih upošteva. Takšni pragovi so le pokazatelji med drugimi, ki temu organu omogočijo ugotovitev, ali gre za znatno omejitev na podlagi dejanskega okvira, v katerega je uvrščen sporazum.

32 V nasprotju s tem, kar je družba Expedia trdila na obravnavi, postopki, ki so jih uvedli organi, pristojni za konkurencu v državah članicah, in kazni, ki so jih naložili podjetjem, ki so sklenila sporazum, ki ne dosega pragov, določenih v Obvestilu de minimis, kot taki, glede na besedilo točke 4 tega obvestila, ne morejo kršiti načel varstva zaupanja v pravo in pravne varnosti.

33 Poleg tega načelo zakonitosti kazni, kot je navedla tudi generalna pravobranilka v točki 33 sklepnih predlogov, ne zahteva, da se Obvestilo de minimis šteje za pravno normo, ki zavezuje nacionalne organe. Omejevalni sporazumi so namreč prepovedani že na podlagi primarnega prava Unije, namreč s členom 101(1) PDEU.

34 Ker so Expedia, francoska vlada in Komisija v pisnih stališčih oziroma na obravnavi izrazili dvome glede ugotovitev predložitvenega sodišča, v skladu s katero bi omejevalni sporazum v postopku v glavni stvari nesporno imel protikonkurenčni cilj, je treba spomniti, da je v okviru postopka iz člena 267 PDEU, ki temelji na jasni ločitvi funkcij med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, za kakršno koli presojo dejanskega stanja v postopku v glavni stvari pristojno nacionalno sodišče (glej sodbo z dne 8. septembra 2010 v zadevi Winner Wetten, C-409/06, ZOdl., str. I-8015, točka 49 in navedena sodna praksa).

35 Nadalje je treba spomniti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso za izvajanje člena 101(1) PDEU upoštevanje dejanskih učinkov sporazuma odveč, če se zdi, da je njegov namen omejevanje, preprečevanje ali izkrivljanje konkurence na skupnem trgu (glej v tem smislu sodbe z dne 13. Julija 1966 v združenih zadevah Consten in Grundig proti Komisiji, 56/64 in 58/64, Recueil, str. 429; z dne 8. decembra 2011 v zadevi KME Germany in drugi proti Komisiji, C-272/09 P, ZOdl., str. I-12789, točka 65, in z dne 8. decembra 2011 v zadevi KME Germany in drugi proti Komisiji, C-389/10 P, ZOdl., str. I-13125, točka 75).

36 Sodišče je glede tega poudarilo, da se razlika med »kršitvami zaradi cilja« in »kršitvami zaradi posledice« nanaša na dejstvo, da je mogoče nekatere oblike dogovarjanja med podjetji že zaradi njihove narave obravnavati kot škodljive za dobro delovanje običajnega konkurenčnega trga (sodbi z dne 20. novembra 2008 v zadevi Beef Industry Development Society in Barry Brothers, C-209/07, ZOdl., str. I-8637, točka 17, in z dne 4. junija 2009 v zadevi T-Mobile Netherlands in drugi, C-8/08, ZOdl., str. I-4529, točka 29).

37 Zato je treba šteti, da sporazum, ki bi lahko prizadel trgovino med državami članicami in ki ima protikonkurenčni cilj, po svoji naravi in neodvisno od dejanskega učinka znatno omeji konkurenco.

38 Glede na zgoraj navedeno je treba odgovoriti na postavljeno vprašanje, da je treba člen 101(1) PDEU in člen 3(2) Uredbe št. 1/2003 razlagati tako, da ne nasprotujeta temu, da nacionalni organ, pristojen za konkurenco, uporabi člen 101(1) PDEU v primeru sporazuma med podjetji, ki bi lahko prizadel trgovino med državami članicami, ne dosega pa pragov, ki jih je Komisija določila v Obvestilu de minimis, če ta sporazum znatno omejuje konkurenco v smislu te določbe.

[...]

4. Komentar odločbe

V zadevi C-226/11 sta se v postopku pred Sodiščem EU (iz)postavili zlasti dve vprašanji. Prvo se je nanašalo na učinek Obvestila de minimis na nacionalne organe in sodišča, drugo pa na pojasnitev pojma »omejevanje konkurence po cilju«. Obe vprašanji sta zelo pomembni in ključni v zvezi z enotno uporabo pravil konkurenčnega prava EU.

Sprejeta odločitev Sodišča EU glede predhodnega vprašanja ne pomeni večjega presenečenja, saj že samo Obvestilo de minimis pojasnjuje svojo pravno naravo v točki 5, ko določa, da za sodišča in organe držav članic ni zavezujoče in da je zgolj smernica pri uporabi člena 101 PDEU. To pa ne izhaja le iz besedila tega obvestila, ampak tudi iz njegovega cilja in konteksta, v katerem je bilo izdano. Iz tega sledi, da organi držav članic, kamor spadajo tudi organi, pristojni za konkurenco, niso zavezani k upoštevanju pragov iz Obvestila de minimis, kljub temu pa jim mejni tržni deleži lahko pomagajo pri ugotovitvi, ali gre v konkretnem primeru za znatno omejevanje konkurence. V tem smislu so mejni tržni deleži zgolj eden od kvantitativnih in kvalitativnih dejavnikov, s pomočjo katerih je možno oceniti, ali ravnanje udeležencev na trgu znatno omejuje konkurenco ali ne. V točki 3 Obvestila de minimis je namreč navedeno, da ta negativna opredelitev znatnosti ne pomeni, da sporazumi med podjetji, ki presegajo mejne tržne deleže, določene v tem

obvestilu, pomenijo znatno omejevanje konkurence. Ti sporazumi imajo lahko še vedno le zanemarljiv vpliv na konkurenco in zato niso prepovedani v skladu s členom 101(1) PDEU, kar je potrdila tudi sodna praksa Sodišče EU.⁹ Iz Obvestila de minimis torej ne izhajajo nobene zavezujoče določbe za konkurenčno-pravno presojo sporazumov med podjetji, ki bi jih morali spoštovati nacionalni organi in sodišča.

Sodišče EU se je z odločbo, ki jo je izdalo v zadevi C-226/11, izreklo tudi o vprašanju razmejitev med »kršitvami zaradi cilja« in »kršitvami zaradi učinka«. Sodišče EU je glede tega poudarilo, da se razlika med »kršitvami zaradi cilja« in »kršitvami zaradi učinka« nanaša na dejstvo, da je mogoče nekatere oblike dogovarjanja med podjetji že zaradi njihove narave obravnavati kot škodljive za dobro delovanje konkurenčnega trga. V točki 37 omenjene odločbe je zato Sodišče EU zavzelo stališče, da sporazum, ki bi lahko prizadel trgovino med državami članicami in ki ima protikonkurenčni cilj, po svoji naravi in neodvisno od dejanskega učinka znatno omejuje konkurenco.

Omenjena odločitev Sodišča EU je presenetljiva, saj ni v skladu s sodobnim gospodarskim pristopom in pomeni velik korak nazaj v smislu sprejemanja ekonomskega pristopa v konkurenčno pravo EU. S tem, ko je Sodišče EU sporazume, ki že po cilju omejujejo konkurenco, izključilo iz dometa uporabe pravila *de minimis*, je pravzaprav spremenilo svojo prejšnjo sodno prakso, po kateri je bilo potrebno vpliv (ne)znatnosti na konkurenco dokazati ne glede na to, ali je šlo za sporazum, katerega »cilj« ali »učinek« je izkrivljanje, preprečevanje ali omejevanje konkurence. Sodišče EU je npr. v zadevi *Völk proti Vervaecke* odločilo, da zakonodaja EU ne prepoveduje sporazumov, sklenjenih med strankami, ki imajo šibek položaj na trgu in ki imajo zanemarljiv vpliv na trgovino znotraj EU in/ali na konkurenco, četudi takšen sporazum vsebuje nedopustne omejitve oz. že po cilju omejuje konkurenco.

V zadevi C-226/11 je podala sklepni predlog tudi generalna pravobranilka *Juliane Kokott*, v katerem je poudarila, da velja pogoj znatne omejitve konkurence načeloma tako za sporazume, ki omejujejo konkurenco po »cilju« kot tudi za sporazume, ki omejujejo konkurenco po »učinku«, vendar pa to ne pomeni, da so zahteve glede samega dokazovanja znatnega omejevanja v obeh primerih enake. Po mnenju generalne pravobranilke je potrebno izhajati iz spoznanja, da podjetja, ki sklenejo sporazum s protikonkurenčnim učinkom, s tem vselej nameravajo znatno omejiti konkurenco, ne glede na njihov tržni delež ali promet. Zanimivo je tudi stališče generalne pravobranilke, da bi bilo potrebno na podlagi ugotovitve, da lahko sporazum

⁹ Gl. npr. združeni zadevi C-215/96 in C-216/96, *Bagnasco* in drugi, ZOdl. 1999, str. I-135, tč. 34 in 35.

s protikonkurenčnim učinkom znatno prizadene trgovino med državami članicami, sprejeti sklep, da lahko takšen sporazum tudi znatno omeji konkurenco na notranjem trgu.

Odločitev sodišča v zadevi C-226/11 ima vsekakor veliko težo, saj poenostavlja preizkus znatnosti v primeru sporazumov, ki omejujejo konkurenco po »cilju«. Posledično bo tudi dokazovanje obstoja kršitve člena 101(1) PDEU lažje za nacionalne organe in sodišča. Temu razvoju sodne prakse Sodišča EU je sledila tudi Komisija, ki je 25. junija 2014 sprejela revidirano Obvestilo de minimis, v katero je vključena odločba Sodišča EU v zadevi C-226/11. Sicer pa vključitev te odločbe v novo Obvestilo de minimis ne pomeni nič novega glede na ureditev v starem Obvestilu o de minimis iz leta 2001. Komisija je namreč že z Obvestilom de minimis iz leta 2001 glede sporazumov, ki po cilju omejujejo konkurenco, zavzemala zelo strogo stališče. V Obvestilu de minimis iz leta 2001 so bile primeroma navedene nedopustne omejitve oz. klavzule, ki že po cilju omejujejo konkurenco in če je sporazum vseboval katero od teh klavzul, potem po mnenju Komisije takšen sporazum ni mogel koristiti ugodnosti pravila *de minimis*.

K revidiranemu Obvestilu de minimis je Komisija dne 25. junija 2014 sprejela tudi Smernice glede sporazumov, ki po cilju omejujejo konkurenco¹⁰ in ki so v pomoč podjetjem pri ugotavljanju, ali njihov sporazum lahko koristi ugodnosti pravila *de minimis* ali ne. Omenjene smernice predstavljajo delovni dokument služb Komisije in so pomembne predvsem zato, ker vsebujejo seznam omejevalnih sporazumov oz. ravnanj, ki so že bila s strani Sodišča EU ali Komisije opredeljena kot ravnanja, ki po cilju omejujejo konkurenco.

Ker sprejeta odločitev v točki 37 sodbe Sodišča EU v zadevi C-226/11, ni odgovor na predhodno vprašanje francoskega sodišča, temveč na nek način »obiter dictum« izjava, bo zanimivo videti kako bo sprejeto stališče vplivalo na prihodnje odločitve Sodišča EU, ter na sama ravnanja podjetij v praksi.

¹⁰ Guidance on restrictions of competition "by object" for the purpose of defining which agreements may benefit from the De Minimis Notice.

Dostopno na:

[http://ec.europa.eu/competition/antitrust/legislation/de_minimis_notice_annex.pdf].